

Stanovisko RIOS k petici ZASTAVME PREDACI

Termín „Zastavme predaci“ může mnohým znít poněkud kategoricky, a dokonce být mylně interpretován, že je cílem predaci jako takovou eliminovat. Predace a vztah predátor–kořist patří ke klíčovým interakcím všech obvykle fungujících ekosystémů suchozemského i vodního prostředí. Úplné odstranění predátora z ekosystému zpravidla nevede ke zvýšení stability ani ke zlepšení jeho funkčního stavu; naopak může přispět k narušení potravních vazeb a k postupnému poklesu druhové rozmanitosti. V některých situacích se však tento obecný předpoklad pozitivního vlivu predátorů nemusí plně uplatnit, zejména pokud je predáčnický tlak dlouhodobě vysoký, prostorově koncentrovaný nebo se opakovaně zaměřuje na omezený okruh dostupné kořisti. Taková situace nastala u některých rybožravých ptáků s rostoucí početností, například u kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo* ssp. *sinensis*) a morčáka velkého (*Mergus merganser*). V podmínkách střední Evropy může jejich každoroční zimní výskyt v početných hejnech představovat lokálně významný mortalitní faktor pro rybí společenstva, zejména v úsecích toků a typech biotopů s omezenou možností úkrytu nebo s nižší produkční kapacitou.

Zvýšený predáčnický tlak může mít nejvýraznější dopady v období tuhých zim (např. v zimě 2025/2026), kdy dochází ke koncentraci ryb i predátorů do omezených refugií a současně k poklesu energetických rezerv kořisti. Negativní efekty se mohou projevovat zejména u populací říčních druhů ryb, které jsou v řadě částí Evropy na ústupu např. lipan podhorní (*Thymalus thymalus*), parmy (*Barbus* spp.) a další reofilní druhy, případně u druhů s ochranným statutem (v ČR např. ouklejka pruhovaná (*Alburnoides bipunctatus*), jelec jesen (*Leuciscus idus*), aj.). Dopady přitom nemusí být omezeny pouze na přímou mortalitu: predace může být provázena zraňováním, zvýšenou mírou stresu a změnami chování (omezení aktivity, posuny v mikrohabitatovém využívání daného prostředí), což může sekundárně snižovat růst, kondici a reprodukční úspěšnost. V delším časovém horizontu se tyto mechanismy mohou promítnout do změn druhového složení, velikostní a věkové struktury populací a do oslabení odolnosti (resilience) některých populací, zejména v již zatížených nebo fragmentovaných říčních systémech. Podobné dopady jsou popisovány i z vybraných lokalit v zahraničí, včetně některých oblastí Dánska a Německa.

Z uvedených důvodů Rybářská a ichtyologická odborná skupina (RIOS) České limnologické společnosti v obecné rovině podporuje aktivity spojené s aktuální peticí ZASTAVME PREDACI (<https://www.zastavmepredaci.cz/cs/>).

Martin Čech, Lenka Kajgrová, Petr Blabolil, Pavel Vrána, Lukáš Kalous